

MODIFICAREA ÎNVINUirii

ÎN FAZA EXAMINĂRII CAUZEI ÎN JUDECATĂ

Vasile ZAMFIR, doctorand, ULIM

Recenzent: Iurie MĂRGINEANU, doctor în drept, conferențiar universitar, ULIM

The author addresses the concept of amending the charge, both in terms of criminal liability of the accused and in terms of criminal proceedings during trial proceedings at first instance.

Key-words: charge, prosecution, defendant, criminal, offense.

Autorul abordează noțiunea de modificare a învinuirii, atât sub aspectul răspunderii penale a inculpatului, cât și sub aspectul desfășurării procesului penal în faza judecătii cauzei în primă instanță.

Cuvinte cheie: învinuire, răspundere penală, inculpat, proces penal, infracțiune.

Potrivit legislației procesual-penale, instanța de judecată devine competentă să soluționeze numai faptele și persoanele cuprinse în actul de sesizare. Totuși, este posibil ca, în cursul dezbaterilor judiciare în urma administrării de noi probe, să se descopere în sarcina inculpatului date cu privire la săvârșirea uneia sau a mai multor fapte care au legătură cu faptele pentru care inculpatul a fost trimis în judecată, sau alte acte materiale săvârșite de învinuit pentru care nu a fost pus sub învinuire. Astfel de incidente apar frecvent ori de câte ori în afara probelor existente la dosar, administrate în timpul urmăririi penale se pot formula cereri în vederea completării probatoriului la începutul judecătii în prima instanță. Aceste modalități prin care se manifestă modificarea învinuirii prezintă importanță nu numai sub aspectul răspunderii penale a inculpatului, ci și sub aspectul desfășurării procesului penal în faza judecătii cauzei în prima instanță.¹

Conform opiniei cercetătoarei Delia Magherescu, prin modificarea învinuirii în prima instanță se înțelege atribuția și competența instanței de judecată sau a procurorului de a aduce unele corectări dimensiunilor, conținutului și caracterului învinuirii formulate inițial, în condițiile reglementate de lege.² Modificarea învinuirii înseamnă aducerea de către persoane autorizate, a anumitor corectări în textul

1 Magherescu Delia. Unele aspecte privind cauzele care generează modificări ale învinuirii în prima instanță. *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socio-umanistice„*. Volumul I. Chișinău, 2004, p. 384.

2 Magherescu Delia. *Modificarea învinuirii în prima instanță: aspecte comparative*. Ed. Wolters Kluwer. București, 2016, p.70.

acesteia, corectări care se răsfrâng asupra obiectului, dimensiunilor sau caracterului dosarului, și, din acest motiv, necesită respectarea unei proceduri.³

În contextul dat, în conformitate cu art.326 CPP, în cadrul judecării cauzei în primă instanță, acuzatorul de stat este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată, în opinia lui, dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior. La fel, procurorul poate proceda și în cazul când se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune care va influența încadrarea juridică a învinuirii aduse acestuia.

Dacă, după restituirea cauzei penale procurorului pentru efectuarea urmăririi penale, acesta nu a prezentat instanței de judecată ordonanța privind o nouă învinuire ori de modificare a învinuirii, aceasta urmează să continue judecarea cauzei și să se pronunțe asupra învinuirii formulate inițial în rechizitoriu.

La cererea procurorului, coroborată cu partea vătămată, care consideră necesar de a modifica încadrarea juridică fără a agrava situația inculpatului, instanța trebuie să pună acest aspect în discuția părților și să explice inculpatului că este în drept să ceară timp de a-și pregăti apărarea și să propună probe.

Este inadmisibilă aducerea neîntemeiată de noi capete de acuzare în procesul judecării cauzei penale, însă, este la fel inadmisibil ca reprezentantul acuzării de stat, care descoperă în cadrul procesului penal noi circumstanțe incriminatoare, să nu poată aplica pârghiile justiției pentru calificarea corectă și echitabilă a faptelor comise de inculpat. În acest caz s-ar încălca dreptul la un proces echitabil al părții vătămate și al societății, care acuză persoana prin intermediul procurorului.

Rolul procurorului în procesul penal este multiaspectual, constând în apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acestuia, în apărarea societății și a statului împotriva fenomenului criminalității, în constatarea și descoperirea tuturor infracțiunilor săvârșite, în prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.⁴

Surse doctrinare procesual-penale constată că deși învinuirea inițială se formulează pe baza probelor, totuși, se pleacă de la ideea posibilității modificării acesteia. Pe parcursul cercetării judecătorești apare uneori necesitatea introducerii unor corectări ale învinuirii, pentru completarea unor lacune sau înlăturarea unor erori.

Literatura de specialitate a evidențiat o serie de factori, care au menirea de a soluționa problematica modificării învinuirii. Acești factori pot fi clasificați în două categorii:

- 1) factori obiectivi;
- 2) factori subiectivi.

Sunt factori obiectivi aceia care nu au legătură cu activitatea organului judiciar care a formulat învinuirea inițială și cu momentul la care această învinuire a fost dispusă. Fac parte din această categorie următoarele:

---

3 Idem, p.69.

4 Hotărârea Plenului CSJ a RM din 24.12.2012, nr.12 Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale//Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2013, nr. 6, p. 20.

- a) acțiunile sau actele materiale, care, deși fac parte din infracțiunea complexă, nu au fost cunoscute de organul judiciar în momentul formulării învinuirii;
- b) fapta săvârșită de inculpat după punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea acestuia în judecată, și care are legătură cu fapta pentru care acesta este judecat;
- c) aducerea unor corectări învinuirii ca urmare a modificării legislației penale, în respectarea principiului aplicării legii penale mai favorabile;
- d) dificultățile apărute în calificarea juridică a unor infracțiuni, precum cele complexe, atunci când actele materiale cad sub incidența mai multor articole ale legii penale.⁵

Majoritatea cazurilor de modificare a învinuirii în primă instanță se datorează altor cauze, care au la bază anumite omisiuni ale organelor de urmărire penală. În aceste situații, avem de-a face cu o totul altă categorie de factori, factorii subiectivi, care depind de buna organizare a activității organelor judiciare în faza de urmărire penală. Acești factori sunt diverși, însă pot fi exemplificate următoarele cauze, care generează astfel de factori:

- a) cercetarea superficială a faptelor săvârșite de inculpat, raportat la mobilul și scopul acțiunilor acestuia sau la formele vinovăției ori la circumstanțele, de care depinde formularea corectă a învinuirii;
- b) anumite greșeli ale învinuirii se explică prin calificarea eronată a anumitor probe. În astfel de situații, organele judiciare de urmărire penală apreciază ca veridic ceea ce este neveridic și invers, iar rezultatul este același: formularea incorectă a învinuirii care necesită modificări ulterioare;
- c) calificarea greșită a faptelor cercetate ca urmare a interpretării greșite a legii penale. În acest caz, se impune schimbarea încadrării juridice a faptei. Aceste calificări sunt fie rezultatul cercetării incomplete a probelor, fie al cunoștințelor insuficiente în ceea ce privește legea penală sau interpretarea acesteia.⁶

Neîndeplinirea în mod cumulativ a unor condiții ale învinuirii de stat atrage după sine multiple varietăți de modificare a ei în instanța de judecată. Trebuie de apreciat că aceste condiții sunt atât de fond, cât și de formă.

Pentru a fi posibilă judecarea faptelor și a persoanelor descoperite cu ocazia cercetării judecătorești, odată cu administrarea de noi probe și efectuarea de noi acte procedurale, și să nu mai fie incident formalismul sesizării prealabile a procurorului pentru desfășurarea urmăririi penale și trimiterea ulterioară în judecată, s-a consacrat, ca remediul procesual, modificarea învinuirii în prima instanță.⁷

Unii autori constată că trebuie îndeplinite următoarele condiții pentru a opera modificarea învinuirii în prima instanță. Aceste corectări se pot concretiza în completarea lacunelor existente în învinuire, în excluderea unor părți ale învinuirii,

⁵ Magherescu Delia, op. cit., p. 68.

⁶ Idem, p.69.

⁷ Magherescu Delia. Învinuirea și modificarea învinuirii. Revista Națională de Drept, nr. 8, august, 2004, p. 39.

care nu sunt dovedite, sau în înlocuirea unor articole, alineate sau norme penale cu altele. Acestea constituie o modificare a învinuirii în măsura în care aceste corectări se răsfrâng asupra conținutului, mărimii sau caracterului acesteia.

De asemenea, trebuie îndeplinită condiția ca elementele modificatoare să fie introduse de organele judiciare competente, adică de către procurorul care a pus în mișcare acțiunea penală față de inculpat, în condițiile prevăzute de lege. Acest ultim caz se referă la situația în care, în cursul judecății, se descoperă în sarcina inculpatului alte acte materiale, care fac obiectul material al infracțiunii, față de care inculpatul a fost trimis în judecată, sau alte fapte. Însă, dacă nu sunt îndeplinite aceste condiții, atunci nu există suficiente temeiuri legale pentru a se dispune modificarea învinuirii.⁸

Dreptul procurorului, prevăzut de art.326 alin.(1) CPP, de a modifica învinuirea „dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior“, se realizează prin emiterea în acest sens a ordonanței, iar instanța are obligația de a o accepta în cazul prezenței probelor incontestabile. Acest drept este proporțional cu situația care a determinat-o — săvârșirea de către inculpat a unei infracțiuni mai grave decât cea incriminată. Or, procurorul nu poate fi lipsit de dreptul de a-și exercita atribuțiile sale potrivit art.124 din Constituție.⁹

Conform art. 326 alin. 1 din CPP, procurorul care participă la judecarea cauzei penale în prima instanță este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior.

Modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei, în baza alin. 1 al art. 326 CPP, poate avea loc și în cazurile în care în ordonanța de punere sub învinuire n-au fost indicați unii indici care influențează calificarea acțiunilor inculpatului (calificativul „repetat“) ori unele circumstanțe care agravează răspunderea.

Dacă în cadrul judecății cauzei se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune care va influența încadrarea juridică a învinuirii aduse lui, instanța, la cererea procurorului, amână examinarea cauzei pe un termen de până la o lună, restituind cauza către procuror pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune, formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului. În această situație, instanța restituie dosarul fără rechizitoriu și fără procesul-verbal al ședinței de judecată și anexele la el (art. 326 alin. 2 CPP).¹⁰

8 Magherescu Delia. Modificarea învinuirii în prima instanță: aspecte comparative. Ed. Wolters Kluwer. București, 2016, p.69-70.

9 Hotărârea Plenului CSJ a RM din 24.12.2012, nr.12 — Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale//Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2013, nr. 6, p. 20.

10 Serbinov Igor, Catana Eugeniu, Chirtoaca Emilian, Burlacu Sergiu ș.a. Ghidul acuzatorului de stat. Ed. Cartier Juridic. Chișinău, 2005, p.38-39.

Deosebirea dintre modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei prevăzută în alin. 1 și 2 ale art. 326 din CPP constă în faptul că în cazul alineatului 1 probele cercetate în ședință dovedesc incontestabil că acțiunile inculpatului deja incriminate constituie o infracțiune mai gravă, inculpatului i se prezintă o nouă învinuire, dar nu se audiază din nou, fiindcă modificarea învinuirii rezultă din probele deja cercetate în cadrul ședinței de judecată, iar în cazul alineatului 2 inculpatul a săvârșit o infracțiune omogenă, necercetată în cadrul urmăririi penale, și care influențează încadrarea juridică a învinuirii aduse lui. Ordonanța de modificare a acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei în cazul alin. 2 cuprinde învinuirea adusă anterior plus învinuirea pe episodul nou-cercetat după luarea dosarului din judecată cu indicarea calificării acțiunilor inculpatului în urma cercetării altei infracțiuni săvârșite de el. Nu se întocmește rechizitoriu. Învinuirea finală cu materialele nou-dobândite în cadrul urmăririi penale pe episodul nou-cercetat se aduce la cunoștința inculpatului, apărătorului său și a celorlalți participanți în condițiile prevăzute de art. 293 și 294 CPP, apoi cauza se prezintă instanței respective pentru continuarea judecării. La demersul procurorului termenul stabilit în art. 326 alin. 2 poate fi prelungit de instanță până la 2 luni, la expirarea căruia cauza, în mod obligatoriu, se trimite instanței pentru continuarea judecării.¹¹

Dacă, în urma înaintării unei învinuirii noi, mai grave, se schimbă competența de judecare a cauzei penale, instanța, prin încheiere, trimite cauza penală conform competenței.¹²

În literatura de specialitate e recunoscut, în unanimitate, că există două modalități specifice de modificare a învinuirii. Prima are legătură cu conținutul învinuirii, așa cum a fost formulată inițial în rechizitoriu; cea de-a doua se referă la modificarea învinuirii fără a avea legătură cu conținutul învinuirii, ci cu alte laturi componente, precum încadrarea sau calificarea faptei.

Această categorie survine datorită faptului că organele de urmărire penală, bazându-se pe faptele săvârșite de inculpat, califică infracțiunea potrivit uneia sau mai multor articole ale Codului penal, apoi instanța de judecată constată că aceste încadrări sunt greșite și nu corespund faptelor pentru care inculpatul a fost trimis în judecată. Schimbarea încadrării juridice presupune că, ori de câte ori în cursul judecării se consideră că încadrarea dată faptei urmează a fi schimbată, instanța de judecată este obligată să pună în discuția părților noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau, eventual, amânarea judecării pentru ca acesta să-și poată pregăti apărarea.¹³

---

11 Idem, p.39-40.

12 Dolea I., D. Roman, I. Sedlețchi, T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu. Drept procesual penal. Chișinău: Cartier Juridic, 2005, p.656.

13 Magherescu Delia. Modalitatea juridică a modificării învinuirii în sens juridic. Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice„. Volumul I. Chișinău, 2004, p. 379.

Astfel, analizând problematica modificării învinuirii, autoarea Delia Magherescu afirmă că aceasta trebuie privită sub două aspecte:

- a) modificarea învinuirii *în sens material*, care constă în modificarea conținutului faptic al învinuirii formulate inițial în rechizitoriu;
- b) modificarea învinuirii *în sens juridic*, care constă în modificarea textului de lege care prevede și pedepsește fapta reținută în rechizitoriu.¹⁴

De asemenea, întâlnim și anumite criterii de clasificare ale modificării învinuirii. Astfel, după organul judiciar care le dispune, modificările se împart în:

- a) modificări efectuate de către organul de cercetare penale;
- b) modificări efectuate de către procuror;
- c) modificări efectuate de către instanța de judecată.

În raport de conținutul și mărimea învinuirii inițiale, pot fi clasificate:

- a) modificări care restrâng învinuirea, datorită excluderii unor fapte sau acte materiale;
- b) modificări care extind învinuirea prin includerea în aceasta a unor fapte sau acte materiale noi, care au legătură cu infracțiunea pentru care inculpatul a fost trimis în judecată;
- c) modificarea învinuirii prin înlocuirea anumitor circumstanțe, împrejurări sau alineate ale Codului penal cu altele.

După partea învinuirii la care modificarea a operat, acestea se împart în:

- a) modificări care se datorează modificării conținutului probei existente la dosarul cauzei;
- b) altele, care au un obiect, de o cu totul altă natură (modificarea circumstanțelor personale ale făptuitorului).

După cum sunt posibile în orice etapă a procesului penal sau numai în anumite momente, acestea sunt:

- a) modificări care sunt posibile în orice etapă a procesului penal, fără ca dosarul să fie trimis la etapa precedentă, a urmăririi penale;
- b) modificări care presupun restituirea cauzei pentru completarea urmăririi penale;
- c) modificări care, deși necesită întoarcerea dosarului la etapa anterioară, nu impun completarea sau refacerea urmăririi penale.

După situația mai grea sau mai ușoară care i se creează inculpatului, sunt:

- a) modificări care nu agravează situația inculpatului în cursul judecătii cauzei penale;
- b) modificări care creează pentru acesta o situație mai grea.

Din punct de vedere al obiectului, modificarea învinuirii în prima instanță poate fi:

- a) reală (*in rem*);
- b) personală (*in personam*);

---

14 Magherescu Delia. Modificarea învinuirii în prima instanță: aspecte comparative. Ed. Wolters Kluwer. București, 2016, p.79.

- c) mixtă (*in rem și in personam*). Sunt modificări reale (*in rem*) acelea care au ca obiect una sau mai multe fapte penale. Sunt personale (*in personam*) cele care au ca obiect o altă persoană, care a participat la săvârșirea infracțiunii pentru care inculpatul este judecat, dar care nu a fost trimisă în judecată. Și în sfârșit, este mixtă acea modificare a învinuirii în prima instanță, care are ca obiect, atât o faptă penală care are legătură cu cea care se judecă, cât și o altă persoană care a participat la săvârșirea acestor fapte, dar care nu a fost trimisă în judecată.

După cum este sau nu expres reglementată de CPP, modificarea învinuirii este:

- a) expresă;
- b) tacită.

Din punctul de vedere al modalităților juridice prin care se realizează, modificarea învinuirii în prima instanță comportă următoarele modalități:

- a) modalități tipice: modificarea învinuirii în sensul neagrării situației inculpatului;
- b) modalități atipice: modificarea învinuirii în sensul extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale și modificarea învinuirii în sensul extinderii procesului penal pentru alte fapte.¹⁵

Modificarea învinuirii în sensul judecării altor acte materiale sau fapte este și trebuie îngăduită pe parcursul procesului penal (în prima instanță), dar în acest caz intervine puterea de decizie a procurorului, care hotărăște prin ordonanță asupra extinderii procesului penal.

În procesul penal din RM principiul rolului activ al instanței de judecată este restrâns în materia modificării învinuirii. Procurorul dispune de o mai mare marjă de decizie în faza judecării în prima instanță.¹⁶

Ordonanța procurorului este actul de voință prin care se dispune asupra extinderii procesului penal. Nu este un act arbitrar al procurorului, ci se bazează pe ansamblul probelor administrate în cauză, din care rezultă că există motive întemeiate pentru a hotări în acest sens.¹⁷

Instanța de judecată nu poate să dispună în sentință modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului, dacă procurorul nu a emis în prealabil (la etapa cercetării judecătorești) o ordonanță în acest sens. Procurorul este singurul în măsură să ceară instanței de judecată modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului și, totodată, să dispună prin ordonanță asupra modificării.¹⁸

Modificarea învinuirii în prima instanță presupune o serie de acte procesuale — unele mai simple, altele mai complexe. Uneori, fie instanța de judecată, fie părțile din proces nu efectuează întocmai aceste acte procesuale cu respectarea dispozițiilor

---

15 Idem, p.70-72.

16 Magherescu Delia. Aspecte ale practicii judiciare a Republicii Moldova în materia modificării învinuirii. Revista Națională de Drept, nr. 9, septembrie, 2004, p. 36.

17 Idem.

18 Idem, p.37.

legale în materie ceea ce va duce la sancțiunea nulității actelor de procedură. În C.pr. pen. sunt prevăzute ambele variante ale acestei sancțiuni: nulitatea relativă și nulitatea absolută, precum și regimul juridic al fiecăreia dintre aceste sancțiuni procesuale.¹⁹

Pentru a opera modificarea învinuirii în prima instanță, trebuie îndeplinite următoarele condiții. Aceste corectări se pot concretiza în completarea lacunelor existente în învinuire, în excluderea unor părți ale învinuirii care nu sunt dovedite sau în înlocuirea unor articole, alineate sau norme penale cu altele și constituie o modificare a învinuirii în măsura în care aceste corectări se răsfrâng asupra conținutului, mărimii sau caracterului învinuirii.

De asemenea, trebuie îndeplinită condiția ca ele să fie introduse de către organe competente, adică de instanța de judecată care judecă acea cauză în prima instanță sau de către procurorul care l-a pus pe inculpat sub învinuire. Acest ultim caz se referă la situația în care, în cursul judecării, se descoperă în sarcina inculpatului alte acte materiale care fac obiectul material al infracțiunii. Dacă însă nu sunt îndeplinite aceste condiții, atunci nu există suficiente motive pentru a modifica învinuirea.²⁰

În cazul modalității de modificare a învinuirii în prima instanță, în sensul neagrării situației inculpatului, nu este necesară acordarea de garanții procesuale inculpatului, deoarece nu se creează o situație mai grea pentru acesta și, în consecință, nu se lezează dreptul lui la apărare.²¹

Autoarea D. Magherescu nu împărtășește această idee din cel puțin două considerente: pe de o parte, inculpatul, față de noua învinuire care este mai puțin gravă, ar putea totuși să propună noi probe prin care să combată în totalitate învinuirea care i se aduce. Sau, mai mult decât atât, dacă legea reglementează astfel de garanții pentru inculpat, atunci organul judiciar (instanța de judecată) nu trebuie să-l lipsească în nici un mod pe acesta de drepturile care i se cuvin.²²

Chiar dacă inculpatului i s-a creat o situație mai ușoară în cursul judecării, în raport cu cea din rechizitoriu, noua calificare trebuie pusă în discuția părților, dacă inculpatul susține că nu este vinovat. Încălcarea dispoziției atrage nulitatea relativă, care va fi invocată, astfel încât se va dispune rejudecarea fondului cauzei după casare.²³

---

19 Magherescu Delia. Aspecte privind consecințele nerespectării dispozițiilor referitoare la modificarea învinuirii în prima instanță. Revista Națională de Drept, nr. 6, iunie, 2004, p. 35.

20 Magherescu Delia. Învinuirea și modificarea învinuirii. Revista Națională de Drept, nr. 8, august, 2004, p. 39.

21 Magherescu Delia. Aspecte privind consecințele nerespectării dispozițiilor referitoare la modificarea învinuirii în prima instanță. Revista Națională de Drept, nr. 6, iunie, 2004, p. 36; Neagu Ion. Drept procesual penal. Tratat. Ed. GLOBAL LEX. București, 2002, p. 636-637.

22 Magherescu Delia. Aspecte privind consecințele nerespectării dispozițiilor referitoare la modificarea învinuirii în prima instanță. Revista Națională de Drept, nr. 6, iunie, 2004, p. 36.

23 Magherescu Delia. Modalitatea juridică a modificării învinuirii în sens juridic. Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice„. Volumul I. Chișinău, 2004, p. 380.

În procesul penal francez observăm o procedură mai simplificată în ceea ce privește dispunerea modificării învinuirii în sensul neagravării situației inculpatului. Potrivit legislației franceze, competența în materie revine juriilor care, în baza tuturor probelor administrate în cauză, dispun modificarea învinuirii în sensul neagravării situației inculpatului, în urma unei întrebări subsidiare care, în prealabil, i-a fost pusă. Calificarea faptei va fi modificată, dacă unul dintre elementele constitutive ale infracțiunii (de exemplu, în cazul uciderii cu intenție) este substituit, ca o consecință a poziției unei întrebări subsidiare, unui alt element constitutiv al unei infracțiuni diferite, cel al culpei cu sau fără previziune. Omorul în astfel de situații va degenera în ucidere din culpă, ceea ce presupune că modificarea învinuirii prin schimbarea calificării faptei va fi însoțită de o schimbare în calificarea infracțiunii, deoarece omorul intenționat constituie o crimă, iar uciderea din culpă este un delict corecțional. În dreptul procesual penal francez calificarea infracțiunii depinde de natura pedepsei legale de care poate fi pasibil inculpatul pentru fapta săvârșită. Deci, dacă în această împrejurare sancțiunea vine să schimbe natura faptei săvârșite, trebuie să rezulte o modificare corelativă a calificării faptei.²⁴

În dreptul procesual penal francez se aplică principiul, conform, căruia judecarea cauzei în primă instanță se efectuează în limitele învinuirii formulate și doar în privința persoanelor cărora li s-a formulat învinuirea.²⁵ Judecătorii de prima instanță, neputându-se sesiza ei înșiși, au prerogativa de a cerceta și, în consecință, dreptul de a modifica învinuirea, limitat însă prin actul de sesizare. Nu comportă o excepție decât în cazul unic în care învinuitul a consimțit să nu se prevaleze deloc și a acceptat dezbateră în raport cu noua învinuire.²⁶

Pornind de la principiul consacrat în legislația procesuală franceză, potrivit căruia instanțele de judecată sunt obligate să cerceteze învinuirea sub toate aspectele și, implicit, sub toate calificările posibile, președintele Curții cu Juri are dreptul, atunci când consideră necesar, să pună întrebări subsidiare care să dea posibilitatea juriului să cerceteze învinuirea sub toate aspectele susceptibile de a produce modificări în sensul atenuării răspunderii inculpatului. Dacă însă președintele nu a uzat de această posibilitate pe care o are, intervine prezumția legală că, din ansamblul dezbaterilor, au fost excluse alte calificări care ar fi putut crea o situație mai grea pentru inculpat. Modificarea învinuirii are loc după încheierea dezbaterilor, când președintele va rezuma cauza și va atrage atenția juraților asupra principalelor probe, atât în favoarea, cât și în defavoarea inculpatului.²⁷

---

24 Magherescu Delia. Discuții în legătură cu modificarea învinuirii în sensul neagravării situației inculpatului în dreptul francez. *Națională de Drept*, nr. 3, martie, 2005, p. 44.

25 Magherescu Delia. Punerea sub învinuire și modificarea acesteia (Aspecte comparative). *Revista Națională de Drept*, nr. 5, mai, 2005, p. 66.

26 Idem, p.67.

27 Magherescu Delia. Discuții în legătură cu modificarea învinuirii în sensul neagravării situației inculpatului în dreptul francez. *Națională de Drept*, nr. 3, martie, 2005, p. 45.

Judecătorul francez are dreptul de a modifica învinuirea în sens legal, atunci când infracțiunea care a făcut obiectul urmăririi penale este compusă din mai multe elemente sau, altfel spus, când este o infracțiune complexă, susceptibilă de a primi mai multe calificări: de crimă și de delict, de exemplu.²⁸

Aplicarea principiului potrivit căruia orice instanță de judecată nu poate modifica învinuirea cu privire la alte fapte și nu poate judeca decât pe acelea cu care a fost cu regularitate sesizată ridică totuși dificultăți în dreptul francez, în trei categorii de ipoteze. În primul rând, în ceea ce privește *împrejurările nou-apărute* în legătură cu faptele descoperite în cursul dezbaterilor. A doua categorie de ipoteze este legată de substituirea unei învinuiri cu alta, și a treia categorie de ipoteze apare în cazul *indivizibilității sau conexității*.²⁹

---

28 Magherescu Delia. Punerea sub învinuire și modificarea acesteia (Aspecte comparative). Revista Națională de Drept, nr. 5, mai, 2005, p. 67.

29 Magherescu Delia. Exercițarea funcției de judecată în limitele învinuirii formulate. Revista Națională de Drept, nr. 11, noiembrie 2005, p. 54.